

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП “СМІЛЯНСЬКИЙ ПРОМИСЛОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЧЕРКАСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ”

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
_____ Г.М. Кондратенко
« ___ » _____ 2024 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(НА БАЗІ ПЗСО)**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступних випробувань з української мови на базі повної загальної середньої освіти розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5- 11 класів (наказ Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року № 696). Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Українська мова» («Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Орфоепія», «Орфографія», «Розвиток мовлення»).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки студентів
1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія	Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом та через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>ни</i> у прикметниках, дієприкметниках. <i>Не</i> з різними частинами мови	Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм; визначати звукове значення букв у словах; явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила
2. Лексикологія. Фразеологія	Лексичне значення слова. Багатозначні і однозначні слова. Пряме та	Пояснювати лексичні значення слів; добирати до

	<p>переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми</p>	<p>слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми), пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні</p>
<p>3. Будова слова. Словотвір.</p>	<p>Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова</p>	<p>Визначати значущі частини й закінчення слова; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні</p>
<p>4. Морфологія 4.1. Іменник</p>	<p>Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних форм звертань <i>пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно</i> і под.)</p>	<p>Розпізнавати іменники; визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями</p>
<p>4.2. Прикметник</p>	<p>Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників</p>	<p>Розпізнавати й відмінювати прикметники; визначати розряди прикметників за значенням; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; відрізняти правильні форми прикметників від помилкових</p>
<p>4.3. Числівник</p>	<p>Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників.</p>	<p>Розпізнавати й відмінювати числівники; відрізняти правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у</p>

	Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників на позначення часу й дат	мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат
4.4. Займенник	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників	Розпізнавати й відмінювати займенники; відрізняти правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені й заперечні займенники
4.5. Дієслово	<p>Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова(доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на –но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу</p> <p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на –но, -то</p> <p>Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот</p>	<p>Розпізнавати дієслова, особові форми дієслова і безособове дієслово; визначати види, часи й способи дієслів; відрізняти правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів</p> <p>Розпізнавати дієприкметники (зокрема, відрізняти їх від дієприслівників), визначати їхні морфологічні ознаки й синтаксичну роль; відрізняти правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на –но, -то в мовленні</p> <p>Розпізнавати дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль;</p>

		відрізняти правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами
4.6. Прислівник	Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на <i>-o, -e</i> , утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу	Розпізнавати прислівники, визначати їхню синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізняти правильні форми ступенів порівняння прислівників від помилкових; правильно писати прислівники й сполучення прислівникового типу; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні
4.7. Службові частини мови	<p>Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників</p> <p>Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови</p> <p>Частка як службова частина мови. Правопис часток</p>	<p>Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні</p> <p>Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; відрізняти сполучники від інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники у мовленні</p> <p>Розпізнавати частки; правильно писати частки</p>
4.8. Вигук	Вигук як частина мови. Правопис вигуків	Розпізнавати вигуки й правильно їх писати
5. Синтаксис 5.1.Словосполучення	Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення	Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення
5.2. Речення	Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень	Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за

	за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)	емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)
5.2.1. Просте двоскладне речення	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом та присудком. Тире між підметом і присудком	Визначати структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком
5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот	Розпізнавати види другорядних членів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні
5.2.3. Односкладні речення	Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)	Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні
5.2.4. Просте ускладнене речення	Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами; Речення зі	Розпізнавати просте речення з однорідними членами; звертаннями; вставними словами,

	звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні	словосполученнями й реченнями; відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5. Складне речення	Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення	Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті
5.2.5.1. Складносурядне речення	Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні	Розпізнавати складносурядні речення; комунікативно доцільно використовувати їхні виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні
5.2.5.2. Складнопідрядне речення	Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них	Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними; визначати основні види підрядних частин, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно й комунікативно доцільно використовувати

		виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні
5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні	Розпізнавати безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому	Розпізнавати складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки, в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом	Замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом
6. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції	Розпізнавати стилї мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для

		оптимального досягнення мети спілкування
7. Розвиток мовлення	Види мовленнєвої, діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів	Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів; будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, вибраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети; формулювати, добирати доречні аргументи й приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти; знаходити й виправляти помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, спираючись на засвоєні знання

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Вступне випробування з української мови складається з 10 тестових завдань, з яких 7 завдань із вибором однієї правильної відповіді та 3 завдання на встановлення відповідностей.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді складаються з 5 варіантів відповідей, з яких лише один правильний. Завдання вважається успішно

виконаним, якщо вступник обрав правильну відповідь у тесті. За умови усного обґрунтування кожного з варіантів відповідей, можна отримати вищий бал. Кожне успішне обґрунтування варіанту оцінюється 4 балами, відтак максимальна кількість балів за одне завдання – 20 балів.

До кожного завдання на встановлення відповідностей подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Щоб виконати завдання, необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари). Правильне виконання завдання оцінюється 20 балами (5 балів за кожен правильно встановлену відповідність)
Максимальна кількість балів, яку можна набрати за правильне виконання вступного випробування з української мови – 200.

Таблиця відповідності тестового бала екзаменаційній шкалі у 200 балів

Тестовий бал (кількість правильних відповідей)	Оцінка за 200-бальною шкалою
1	104
2	108
3	112
4	116
5	120
6	124
7	128
8	132
9	136
10	140
11	145
12	150
13	155
14	160
15	165
16	170
17	175

18	180
19	185
20	190
21	195
22	200

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко Олександр. Українська мова (рівень стандарту). Підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. - К.: Грамота, 2019.
2. Авраменко Олександр. Українська мова (рівень стандарту). Підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти. - К.: Грамота, 2019.
3. Авраменко О.М. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти - К.: Грамота, 2018.
4. Голуб Н.Б., Новосьолова В.І. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти - К.: Педагогічна думка, 2018.
5. Глазова О.П. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти - Харків: Вид-во «Ранок», 2018.
6. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти, 2018.
7. Шевчук С.В. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти - К.; Ірпінь: Перун, 2018.
8. Ющук І.П. Українська мова: практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.
9. Ющук І.П. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2018.

ЗРАЗОК ЗАВДАННЯ

1. Апостроф треба писати на місці всіх пропусків у рядку:
А. Лук..янівка, відсв..яткувати, арф..яр

- Б. двох..ярусний, б..юро, перед..ювілейний
- В. торф..яний, з..юрмитися, реп..ях
- Г. різдв..яний, об..ява, сузір..я
- Д. пів..ящика, медв..яний, п..юре

2. Частина не пишеться разом у варіанті:

- А. не/зовсім зрозумілий
- Б. зошит не/підписано
- В. не/розмовляю італійською
- Г. не/всі з цим обізнані
- Д. не/забуття подорож

3. Літеру е на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка:

- А. книж..чка, в..рховий, тр..мтіти
- Б. зл..тіти, кр..вавий, з..мляний
- В. ос...редок, кр..латий, пряд..во
- Г. мар..во, бл..щати, підн..бесний
- Д. мереж..во, п..кти, побіл..ний

4. Помилку в написанні імені по батькові допущено в рядку:

- А. Вікторівна, Аркадіївна, Ігорівна
- Б. Валерійович, Миколайович, Юрієвич
- В. Олегівна, Дмитрівна, Олександрівна
- Г. Лукич, Святославович, Анатолійович
- Д. Андрійович, Вікторівна, Віталійович

5. Неправильно утворено форму ступеня порівняння прикметника в рядку:

- А. якнайзручніший
- Б. більш сучасний
- В. найелегантніший
- Г. менш корисніший
- Д. найбільш міцний

6. Виділене слово є сполучником, і його треба писати разом у реченні:

- А. Як/би мені хотілося, щоб літо ніколи не закінчувалося!
- Б. Про/те , що сьогодні свято, ми дізналися випадково.
- В. Як/би ви прокинулися раніше, то не запізнилися б.
- Г. Станьте за/те дерево, у якого розкішна крона.
- Д. Поміркуйте про/те , що порадити своїм друзям.

7. Лексичної помилки НЕМАЄ в рядку:

- А. чинний закон
- Б. пам'ятний сувенір

- В. вільна вакансія
- Г. несподіваний сюрприз
- Д. швидко мчати

8. Установити відповідність.

Фразеологізм	Значення
1 до сьомого поту	А. занадто
2 на всю губу	Б. щиро
3 з притиском	В. тяжко
4 начистоту	Г. суворо
	Д. рясно

9. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Небо зоріло (1)мільйонами вогників, тільки на заході, (2)скраю обрію, темніла хмара, а на сході блимала зоря, (3)розливаючись кривавим (4)відблиском.

1 мільйонами	А. іменник
2 скраю	Б. числівник
3 розливаючись	В. дієприслівник (форма дієслова)
4. відблиском	Г. прийменник
	Д. прислівник

10. Доберіть синоніми.

Слово	Синонім
1. превентивний	А. істотний
2. тотальний	Б. всеосяжний
3. фіктивний	В. передовий
4. кардинальний	Г. підроблений
	Д. запобіжний

